

Івашук Ігор Петрович, *магістрант,*
Загурський Олександр Богданович, *к.ю.н., доцент,*
доцент кафедри управління та адміністрування

ПРАВОВА ПРИРОДА СУДОВОГО КОНТРОЛЮ В СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Одним із ключових елементів взаємовідносин судової влади та виконавчої влади, або іншими словами, впливу судової влади на діяльність виконавчої влади, для демократичної правової держави стало створення адміністративних судів, які переглядають адміністративні акти з точки зору їх відповідності закону та результатів цього контроль (якщо суд виявить порушення закону інспектованим адміністративним органом) може полягати лише у скасуванні контрольованого акта, а не в заміні його новим [1].

Цей контроль полягає у дослідженні правильності діяльності контрольованого суб'єкта господарювання (завдяки прийнятим критеріям), але не полягає у заміні неповноцінної діяльності контрольованого суб'єкта господарювання на правильну діяльність контролюючого суб'єкта господарювання [2].

Т. Вош зазначає, що “здійснення контролю за діяльністю інших органів влади не може і не повинно приймати форму основних рішень, що замінюють рішення суб'єктів, які перевіряються. Це не те, що є функцією управління. Будь-який контроль, включаючи судовий контроль, не повинен замінювати діяльність суб'єкта, який контролюється” [3].

Судовий контроль у сфері публічного управління полягає у перевірці та оцінці законності актів, рішень і дій (бездіяльності) органів та посадових осіб, а не доцільності. За своєю природою діяльність судового контролю є юрисдикційною і спрямована на вирішення соціально-правового конфлікту, що виник між фізичною чи юридичною особою, з однієї сторони, і органами публічного управління, їх посадовими особами – з іншої.

Кінцева мета судового контролю покликана відновити законні інтереси, права і свободи суб'єктів суспільних відносин, захистити їх від негативних наслідків діяльності чи бездіяльності органів та посадових осіб публічного управління. Судовий контроль у сфері публічного управління як самостійна форма реалізації судової влади здійснюється в особливій процесуальній формі, закріпленій системою передбачених процесуальним законом засобів, і спрямованої на реалізацію правозахисної функції судової влади, покликаної до недопущення незаконного та необґрунтованого обмеження прав і свобод людини і громадянина.

Завданням адміністративної судової влади є захист суб'єктивних прав особи, що адміністративні суди роблять при розгляді та врегулюванні суперечок щодо законності дій або тривалих дій та бездіяльності державного управління, що перебувають на розгляді між суб'єктом та органами публічного управління.

Зрештою, головним наміром створення органів судової влади, які контролювали б адміністрацію, було створення таких державних органів, які б в першу чергу дбали про захист суб'єктивних прав особи, а лише другорядною функцією адміністративних судів було забезпечення об'єктивного правопорядку.

У зарубіжних країнах склалися дві основні моделі адміністративної юстиції. Перша з них, відома як континентальна, є моделлю, відповідно до якої функціонує система спеціалізованих судів, відмежованих від судів загальної юрисдикції. Друга відома як англо-американська, для якої характерні відсутність спеціалізованих судів і досить широка компетенція судів загальної юрисдикції щодо розгляду адміністративних конфліктів [4, с. 219].

Судовий контроль у сфері місцевого самоврядування є специфічним видом контролю в сфері публічного управління. Особливість цього контролю полягає в тому, що він здійснюється не систематично, не повсякденно, як, наприклад, контроль з боку спеціалізованих контролюючих органів, а одноразово – при розгляді справ (адміністративних, цивільних, кримінальних).

Залежно від предметної або функціональної ознаки розрізняють такі види судового контролю:

а) поточний судовий контроль за діями і (або) рішеннями органів державної влади та місцевого самоврядування;

б) судовий контроль за діями і (або) рішеннями нижчестоящего суду (апеляційне та касаційне провадження, провадження у Верховному Суді України) [5, с. 122].

Таким чином, в Україні судовий контроль здійснює система судів загальної і спеціальної юрисдикції. Публічно-правовий характер відносин, що підлягають судовому контролю, породжує певну специфіку процесуального регулювання порядку розгляду та вирішення справ досліджуваної категорії порівняно із справами про захист приватноправового інтересу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *M. Bogusz, Orzeczenie Naczelnego Sądu Administracyjnego o istnieniu lub nieistnieniu uprawnienia lub obowiązku (uwagi na tle art. 31 ust. 2 ustawy o NSA), w: Z. Cieślak, Z. Niewiadomski (red.), Prawo do dobrej administracji, Warszawa 2003, 350 s.*
2. *M. Bogusz, Uwagi na tle przepisu art. 154 § 2 ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, w: D. Kijowski, A. Miruć (red.), Jakość prawa administracyjnego, Warszawa 2012, 300 s.*
3. *T. Woś, Postępowanie sądowoadministracyjne, Warszawa 2002, 380 s.*
4. *Кривокапич Б. Судебный контроль за администрацией в Югославии. Сов. государство и право. 1988. № 12. С. 77-85.*
5. *Ковтун Н. Н. Судебный контроль в уголовном процессе: понятие, виды, сущность и содержание. Вестн. Ни-жегород. ун-та им. Н. И. Лобачевского. Серия: Право. 2001. № 2. С. 117-123.*